

Βρυξέλλες, 8 Απριλίου 2026
(OR. en)

Διοργανικός φάκελος:
2023/0226(COD)

17037/25
ADD 1

AGRI 736
AGRILEG 210
ENV 1429
PI 233
CODEC 2178

ΣΧΕΔΙΟ ΣΚΕΠΤΙΚΟΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Θέμα: Θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση ενόψει της έκδοσης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα φυτά που παράγονται με ορισμένες νέες γονιδιωματικές τεχνικές και τα προϊόντα τους και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2017/625 – Σχέδιο σκεπτικού του Συμβουλίου

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Στις 5 Ιουλίου 2023 η Επιτροπή ενέκρινε νομοθετική πρόταση για κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα φυτά που παράγονται με ορισμένες νέες γονιδιωματικές τεχνικές (ΝΓΤ) και τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές που προέρχονται από αυτά.¹ Η πρόταση αυτή υποβλήθηκε στο Συμβούλιο στις 6 Ιουλίου 2023.
2. Η πρόταση βασίζεται στο άρθρο 43, στο άρθρο 114 και στο άρθρο 168 παράγραφος 4 στοιχείο β) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) (συνήθης νομοθετική διαδικασία).

¹ 11592/23 + ADD 1

3. Ζητήθηκε η γνώμη τόσο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ) όσο και της Επιτροπής των Περιφερειών (ΕτΠ). Η ΕΟΚΕ γνωμοδότησε στις 26 Οκτωβρίου 2023². Η ΕτΠ γνωμοδότησε στις 17 Απριλίου 2024³.
4. Στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Επιτροπή Περιβάλλοντος, Κλίματος και Ασφάλειας των Τροφίμων (ENVI) έχει την κύρια ευθύνη, ενώ συμμετέχει και η Επιτροπή Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου (AGRI). Η κ. Jessica Polfjärd (EPP, Σουηδία) ορίστηκε εκ νέου εισηγήτρια. Το Κοινοβούλιο καθόρισε τη θέση του σε πρώτη ανάγνωση στις 24 Απριλίου 2024⁴.
5. Η πρόταση και η σχετική εκτίμηση επιπτώσεων παρουσιάστηκαν στη συνεδρίαση της Ομάδας «Γενετικοί πόροι και καινοτομία στη γεωργία (Καινοτομία στη γεωργία)» στις 10 Ιουλίου 2023. Η Ομάδα συνέχισε την εξέταση της πρότασης σε 16 επιπλέον συνεδριάσεις υπό την ισπανική, τη βελγική, την ουγγρική και την πολωνική Προεδρία.
6. Στις 14 Μαρτίου 2025 η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων συμφώνησε σχετικά με εντολή προς την Προεδρία προκειμένου να ξεκινήσει διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁵. Σε αυτή τη βάση, πραγματοποιήθηκαν διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή με στόχο την επίτευξη συμφωνίας σε πρώτη δευτέρα ανάγνωση. Στις 12 Νοεμβρίου 2025 η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων παρέσχε στην Προεδρία δυνατότητες ευελιξίας σε βασικά εκκρεμή ζητήματα⁶.
7. Πραγματοποιήθηκαν τριμερείς διάλογοι στις 6 Μαΐου, 14 Οκτωβρίου, 13 Νοεμβρίου και 3 Δεκεμβρίου 2025, κατά τη διάρκεια της πολωνικής και της δανικής Προεδρίας. Οι συνομοθέτες κατέληξαν σε συνολική προσωρινή συμφωνία κατά τον τελευταίο τριμερή διάλογο. Στη συνέχεια, η συμφωνία αυτή ενοποιήθηκε σε τελικό συμβιβαστικό κείμενο.

² 14926/23

³ 9226/24

⁴ 10952/24

⁵ 6426/25

⁶ 14579/25

8. Στις 19 Δεκεμβρίου 2025 η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων ανέλυσε το τελικό συμβιβαστικό κείμενο και επιβεβαίωσε τη συμφωνία⁷.
9. Στις 28 Ιανουαρίου 2026 η επιτροπή ENVI του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ψήφισε υπέρ του τελικού συμβιβαστικού κειμένου. Στις 28 Ιανουαρίου 2026 ο πρόεδρος της επιτροπής ENVI απύθυνε επιστολή στην Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων⁸ στην οποία επισήμανε ότι, εάν το Συμβούλιο διαβιάσει τη θέση του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όπως έχει συμφωνηθεί, με την επιφύλαξη της οριστικής διατύπωσης από τους γλωσσομαθείς νομικούς, θα εισηγηθεί στην ολομέλεια να γίνει δεκτή η θέση του Συμβουλίου χωρίς τροπολογίες κατά τη δεύτερη ανάγνωση του Κοινοβουλίου. Το επισυναπτόμενο στην επιστολή κείμενο αντιστοιχεί στο κείμενο που υποστήριξε η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων στις 19 Δεκεμβρίου 2025.

II. ΣΤΟΧΟΣ

10. Από τότε που εκδόθηκε η τρέχουσα νομοθεσία της ΕΕ για τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς (ΓΤΟ) το 2001, έχει σημειωθεί ουσιαστική πρόοδος στην ανάπτυξη ΝΓΤ που επιτρέπουν πιο στοχευμένες, πιο ακριβείς και ταχύτερες αλλαγές στα γενετικά χαρακτηριστικά των φυτών, σε σύγκριση με τις συμβατικές τεχνικές βελτίωσης.
11. Η πρόταση έχει ως στόχο να δώσει τη δυνατότητα στον αγροδιατροφικό τομέα της ΕΕ να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων καινοτομίας και βιωσιμότητας της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα, καθώς και να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα του τομέα, διατηρώντας παράλληλα υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας και του περιβάλλοντος.

⁷ 16659/25, 16660/25

⁸ 6131/26

III. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΕ ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

12. Η θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια στοιχεία, επί των οποίων έχει εξευρεθεί συμφωνία μεταξύ των συννομοθετών:
13. Διατηρείται η **συνολική δομή** της πρότασης της Επιτροπής, με διάκριση δύο διαφορετικών κατηγοριών φυτών ΝΓΤ.
14. Η κατηγορία 1 περιλαμβάνει φυτά ΝΓΤ που είναι ισοδύναμα με συμβατικά φυτά, δηλαδή η γενετική τροποποίηση που εισάγεται μέσω των ΝΓΤ θα μπορούσε επίσης να προκύψει με φυσικό τρόπο ή να επιτευχθεί με συμβατική βελτίωση. Τα φυτά αυτά υπόκεινται σε διαδικασία επαλήθευσης, στο πλαίσιο της οποίας η εθνική αρμόδια αρχή ή η Επιτροπή διαπιστώνει ότι είναι πράγματι ισοδύναμα με τα συμβατικά φυτά. Μόλις αυτό επιβεβαιωθεί, τα φυτά ΝΓΤ κατηγορίας 1 εξαιρούνται από τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για τους ΓΤΟ.
15. Η κατηγορία 2 περιλαμβάνει φυτά ΝΓΤ με πιο σύνθετες τροποποιήσεις που δεν περιέχουν ξένο DNA. Τα φυτά αυτά υπόκεινται σε διαδικασία κοινοποίησης ή σε διαδικασία έγκρισης, σύμφωνα με τη νομοθεσία για τους ΓΤΟ. Σε αντίθεση με τα γενετικώς τροποποιημένα φυτά που περιέχουν ξένο DNA, για τα φυτά ΝΓΤ κατηγορίας 2 ισχύουν περιορισμένες παρεκκλίσεις από τη νομοθεσία για τους ΓΤΟ. Ειδικότερα, οι απαιτήσεις εκτίμησης κινδύνου και παρακολούθησης είναι πιο ευέλικτες και μπορούν να προσαρμοστούν ανάλογα με το προφίλ κινδύνου των φυτών.
16. Όσον αφορά τα **κριτήρια ισοδυναμίας** των φυτών ΝΓΤ κατηγορίας 1 με τα συμβατικά φυτά, διατηρούνται τα βασικά στοιχεία τόσο της εντολής του Κοινοβουλίου όσο και της εντολής του Συμβουλίου. Σε αυτά περιλαμβάνονται οι τύποι γενετικών τροποποιήσεων, όριο στο μέγεθος ορισμένων τροποποιήσεων, καθώς και όρια στον αριθμό των γενετικών τροποποιήσεων ανά αλληλουχία κωδικοποίησης πρωτεϊνών και σε κάθε φυτό. Στο συνολικό όριο για κάθε φυτό συνυπολογίζεται ο αριθμός των συνόλων χρωμοσωμάτων, ώστε να αντικατοπτρίζεται η πολυπλοκότητα των γονιδιωμάτων των φυτών.

17. Εκτός από τα κριτήρια ισοδυναμίας με τα συμβατικά φυτά, θεσπίζονται κριτήρια **βιωσιμότητας** για τα φυτά ΝΓΤ ώστε αυτά να πληρούν τις προϋποθέσεις για την κατηγορία 1, ως αρνητικός κατάλογος γνωρισμάτων (ή κατάλογος αποκλεισμού) σε νέο παράρτημα του κανονισμού. Τα γνωρίσματα που παρατίθενται στον αρνητικό κατάλογο θεωρείται ότι ενδέχεται να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις όσον αφορά τη βιωσιμότητα. Εάν ένα από τα γνωρίσματα που φέρει το φυτό ΝΓΤ και που πρόκειται να προσδώσει η γενετική τροποποίηση περιλαμβάνεται στον συγκεκριμένο κατάλογο, το φυτό ΝΓΤ αποκλείεται από την κατηγορία 1 και, ως εκ τούτου, υπόκειται σε απαιτήσεις έγκρισης, ιχνηλασιμότητας και παρακολούθησης, καθώς και σε άλλες διατάξεις σχετικά με τα φυτά ΝΓΤ κατηγορίας 2.
18. Στην περίπτωση φυτών ΝΓΤ κατηγορίας 2 οι κοινοποιούντες και οι αιτούντες μπορούν να επωφεληθούν από ορισμένα ρυθμιστικά κίνητρα, όπως η ταχεία διαδικασία για την εκτίμηση κινδύνου, οι απαλλαγές από τέλη και οι βελτιωμένες συμβουλές πριν από την υποβολή, εάν ένα από τα γνωρίσματα που φέρει το φυτό ΝΓΤ και πρόκειται να προσδώσει η γενετική τροποποίηση έχει τη δυνατότητα να συμβάλει θετικά στη βιωσιμότητα.
19. Ορισμένες διασφαλίσεις αντιμετωπίζουν τους προβληματισμούς σχετικά με τις πιθανές δυσμενείς επιπτώσεις της **κατοχύρωσης** φυτών ΝΓΤ με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και τις σχετικές πρακτικές αδειοδότησης και διαφάνειας, π.χ. όσον αφορά την πρόσβαση των βελτιωτών σε φυτικό βιολογικό υλικό και τεχνικές, καθώς και τους κινδύνους συγκέντρωσης της αγοράς.
20. Στο πλαίσιο του συμβιβασμού προβλέπεται κώδικας δεοντολογίας με ορισμένες δεσμεύσεις από τους κατόχους διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και τις πλατφόρμες αδειοδότησης. Παρότι ο κώδικας έχει προαιρετικό χαρακτήρα, η Επιτροπή θα εποπτεύσει την κατάρτισή του, θα παρακολουθεί τη λειτουργία του και, κατά περίπτωση, θα προβαίνει σε περαιτέρω ενέργειες, μεταξύ άλλων προτείνοντας νομοθετικά μέτρα.
21. Η διαφάνεια, η πρόσβαση και η ασφάλεια δικαίου ενισχύονται επίσης με την υποβολή πληροφοριών σχετικά με διπλώματα ευρεσιτεχνίας ή δημοσιευμένες αιτήσεις για χορήγηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, καθώς και δήλωσης σχετικά με την προθυμία των κατόχων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας να χορηγούν άδειες υπό δίκαιους και εύλογους όρους, η οποία υποβάλλεται μαζί με το αίτημα επαλήθευσης για το καθεστώς ΝΓΤ κατηγορίας 1 και δημοσιοποιείται σε βάση δεδομένων.

22. Η Επιτροπή θα δημοσιεύσει κατευθυντήριες γραμμές με σκοπό να βοηθήσει τους υπευθύνους επιχειρήσεων σε θέματα διανοητικής ιδιοκτησίας όσον αφορά τα φυτά, θα συγκροτήσει ομάδα εμπειρογνομόνων για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας για τα φυτά ΝΓΤ και θα αξιολογεί τον αντίκτυπο που έχουν η κατοχύρωση φυτών, γνωρισμάτων και τεχνικών ΝΓΤ με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, καθώς και οι σχετικές πρακτικές αδειοδότησης και διαφάνειας.
23. Τα φυτά ΝΓΤ κατηγορίας 1 εξαιρούνται από τις απαιτήσεις **επισήμανσης**, με εξαίρεση το φυτικό αναπαραγωγικό υλικό φυτών ΝΓΤ κατηγορίας 1. Οι απαιτήσεις επισήμανσης της νομοθεσίας για τους ΓΤΟ εξακολουθούν να ισχύουν για τα φυτά ΝΓΤ κατηγορίας 2.
24. Στη **βιολογική** παραγωγή δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν φυτά ή προϊόντα ΝΓΤ ούτε κατηγορίας 1 ούτε κατηγορίας 2, παρά το γεγονός ότι τα φυτά και προϊόντα ΝΓΤ κατηγορίας 1 εξαιρούνται από τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για τους ΓΤΟ. Ωστόσο, η τυχαία ή τεχνικά αναπόφευκτη παρουσία φυτών και προϊόντων ΝΓΤ κατηγορίας 1 στη βιολογική παραγωγή δεν συνιστά μη συμμόρφωση με τον κανονισμό για τα βιολογικά προϊόντα⁹.
25. Τα **μέτρα συνύπαρξης** για τα φυτά ΝΓΤ κατηγορίας 2 παραμένουν προαιρετικά για τα κράτη μέλη. Επιπλέον, τα κράτη μέλη διατηρούν τη δυνατότητα **να μην εφαρμόσουν την καλλιέργεια** φυτών ΝΓΤ κατηγορίας 2 στην επικράτειά τους. Ως εκ τούτου, το status quo των υφιστάμενων κανόνων για τους ΓΤΟ εξακολουθεί να ισχύει για τα φυτά ΝΓΤ κατηγορίας 2 στο πλαίσιο αυτό.
26. Ένα άρθρο σχετικά με τους **ελέγχους** που διενεργούν τα κράτη μέλη παρέχει διαβεβαιώσεις όσον αφορά την αποτελεσματική επιβολή των διατάξεων του κανονισμού για τις ΝΓΤ, χωρίς να θεσπίζει νέες υποχρεώσεις για τα κράτη μέλη, πέραν των υποχρεώσεων ελέγχου που απορρέουν από την ισχύουσα νομοθεσία.

⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/848 για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου.

27. Το συνολικό πρόγραμμα **παρακολούθησης** ενισχύεται σε ό,τι αφορά τον αντίκτυπο που έχουν η κατοχύρωση φυτών, γνωρισμάτων και τεχνικών ΝΓΤ με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, καθώς και οι σχετικές πρακτικές αδειοδότησης και διαφάνειας, τον αντίκτυπο της εφαρμογής του κανονισμού για τις ΝΓΤ στον τομέα βιολογικής παραγωγής, και τον αντίκτυπο των φυτών ΝΓΤ στη βιωσιμότητα.
28. Οι συννομοθέτες έχουν καταλήξει σε συμβιβαστική διατύπωση για τη συντριπτική πλειονότητα των στοιχείων που αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγμάτευσης κατά τη διάρκεια των τριμερών διαλόγων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το Συμβούλιο αποδέχθηκε να ενσωματώσει στη θέση του στοιχείου της θέσης του Κοινοβουλίου σε πρώτη ανάγνωση, όπως ο αποκλεισμός από την κατηγορία 1 της «ανοχής σε ζιζανιοκτόνα» ως επιδιωκόμενου γνωρίσματος που προσδίδει η γενετική τροποποίηση. Αντιθέτως, το Συμβούλιο δεν μπόρεσε να αποδεχθεί ορισμένα στοιχεία της θέσης του Κοινοβουλίου, όπως οι απαιτήσεις επισημάνσης για τα φυτά και τα προϊόντα ΝΓΤ κατηγορίας 1 σε ολόκληρη την τροφική αλυσίδα. Ωστόσο, αυτό θεωρήθηκε αποδεκτό από τους συννομοθέτες στο πλαίσιο της συνολικής συμβιβαστικής δέσμης που υποβλήθηκε σε διαπραγμάτευση και συμφωνήθηκε κατά τον τελευταίο τριμερή διάλογο, η οποία περιλάμβανε παραχωρήσεις και από τις δύο πλευρές, ιδίως όσον αφορά τις απαιτήσεις που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και την κατοχύρωση φυτών ΝΓΤ με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

29. Η θέση του Συμβουλίου υποστηρίζει τον στόχο της πρότασης της Επιτροπής και αντικατοπτρίζει πλήρως τον συμβιβασμό που επιτεύχθηκε κατά τις διαπραγματεύσεις μεταξύ του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με την υποστήριξη της Επιτροπής.
30. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο πιστεύει ότι η θέση του σε πρώτη ανάγνωση αποτυπώνει με ισορροπημένο τρόπο το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων και ότι, μόλις εκδοθεί, ο κανονισμός θα συμβάλει στη διευκόλυνση της καινοτομίας, στην αύξηση της βιωσιμότητας, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του αγροδιατροφικού τομέα της ΕΕ, καθώς και στη διατήρηση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας και του περιβάλλοντος.